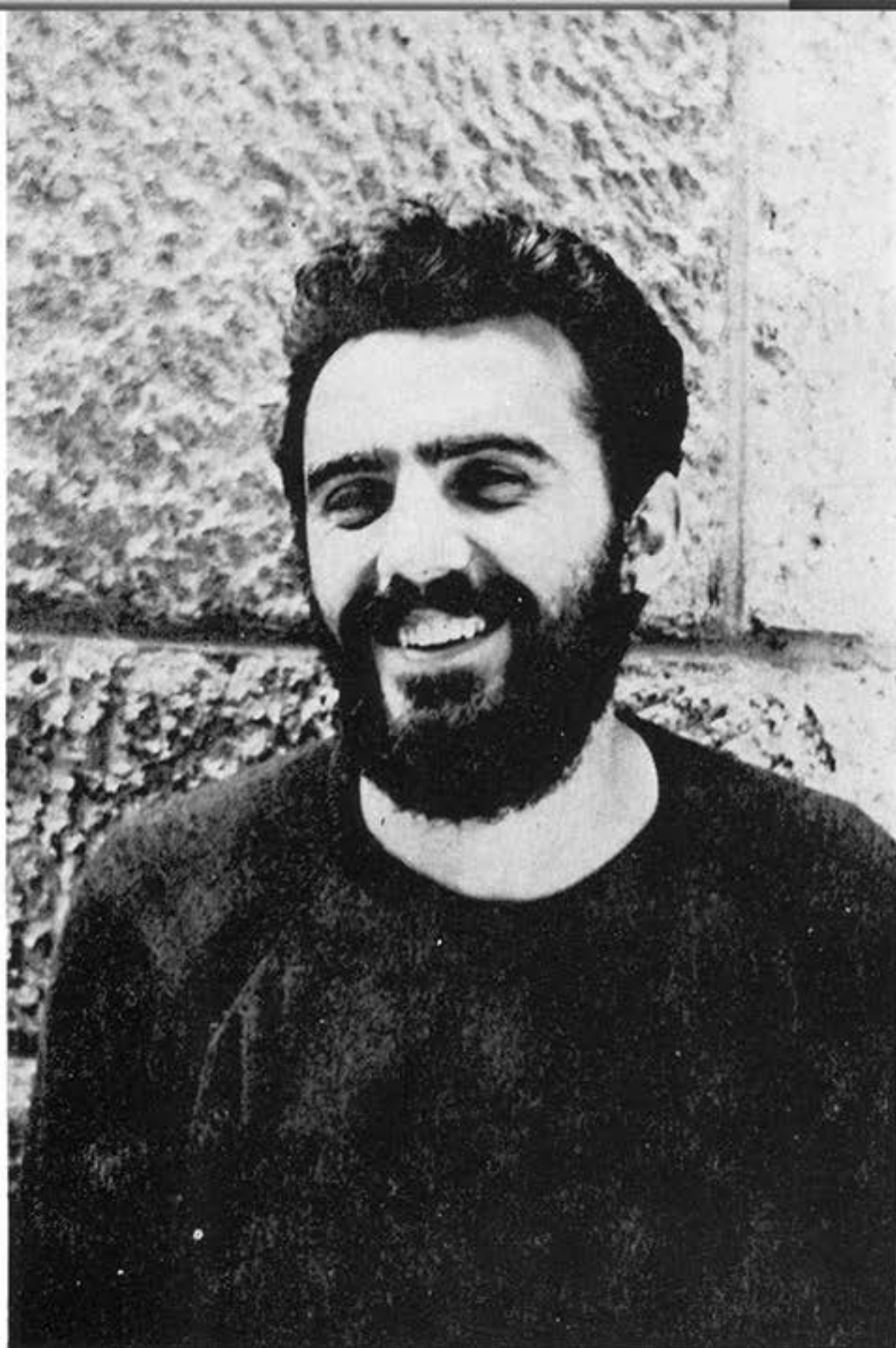

**vlasta
filipović**

skulpture
objekti

galerija
doma
omladine
beograd
11. IX — 29. IX 1979.

- 1950 — rođen u Velikom Trnovcu kod Vranja
 1977 — završio Fakultet likovnih umetnosti u Beogradu na otseku za vajarstvo
 1979 — završio postdiplomske studije na istom fakultetu u klasi prof. Jovana Kratohvila

Član ULUS-a od 1979 god.
 Član POLIGRUS-a od 1974 god.
 Kolektivno izlagao više puta.

NAGRADE:

- 1975 — Beograd. Nagrada za skulpturu u materijalu iz fonda Fakulteta za likovne umetnosti
 1977 — Beograd. Nagrada za skulpturu iz fonda Vladete Petrića

Beograd. Oktobarska nagrada grada Beograda za skulptorska ostvarenja

- 1979 — Beograd. Nagrada za skulpturu u materijalu iz fonda Fakulteta za likovne umetnosti

SPISAK RADOVA

1.	SKLOP PREDMETA	I
2.	„ „	II
3.	„ „	III
4.	„ „	IV
5.	„ „	V
6.	„ „	VI
7.	„ „	VII

CRTEŽI IZ CIKLUSA »PREOBRAŽAJ«

Možda ni u jednom materijalu kao u olovu poslušnost alatkama ne znači u tolikoj meri pristanak na silu — ni manje ni više od pristanka. Utoliko pre što su rad alatkama i samo livenje praktično najčešće neodvojeni procesi. S druge strane, olovo najneposrednije prati trajanje sile ali se i javlja uvek sa jedinstvenim izazovom. Bez elastičnosti, sa gotovošću da prima tragove, ono se prilagođava svakoj novoj sili, odmah i doslovno. Trajanje tragu, međutim, daje ono a ne sila, alatka, gest. Sa već poslovičnim, izuzetno visokim stepenom gustine, olovo se oslanja na svoje veliko vreme pre oblika; u to vreme utapa se vreme traga gesta, pa se podatnost olova javlja kao nadmoćno prihvatanje svega što je izvan. Budući metal sa fizičkim svojstvima između tečnosti i kamena, ono je podesno da stvara sliku snage koja transcendirira muskulaturu, pa znači i gest, — snage za koju organsko nikada neće steći dovoljno vremena i gustine, a mineralno nikada dovoljno popustljivosti. Njegova masa ne čeka već predviđa spoljnu silu, pa slika njegovog mira nije zasnovana na odomaćivanju. Za razliku od sveta teluričkog, olovo ne nudi utapanje u tle na kome jesmo već nameće premeštanje u svet čije koordinate ne poznajemo. S njim se brzo stiže do fundamentalnih uobraziljivih predstava nadmoćne osame, hijeratskih saznanja, smrti kao spokojstva u uslovima

pozajmljivanja tuđe makar i nepoznate snage itd., da bi se njegovim uobličavanjem u predmete ostvarila čudesno usporena osmoza sa živim i pokrenulo u njemu samom središte nejasne pretnje. I skoro da je ono kao vajarski materijal bilo izbegavano od čistih plastičara više zbog svoje spokojne drugosti, tj. zbog prebrzog pozivanja na kontemplaciju, nego zbog svoje inertnosti. I najzad, to je materijal čije plavo sivilo uvek računa na prašinu kao na otpatke sivog, a da se ne govori o prašini koju olovo i stvarno, spolja, priziva. Sa prašinom, koja inače ima tu osobenost da graduirava vreme, jer se ona bez procesa nastajanja ne može zamisliti, olovo dolazi do svog neposrednijeg trajanja.

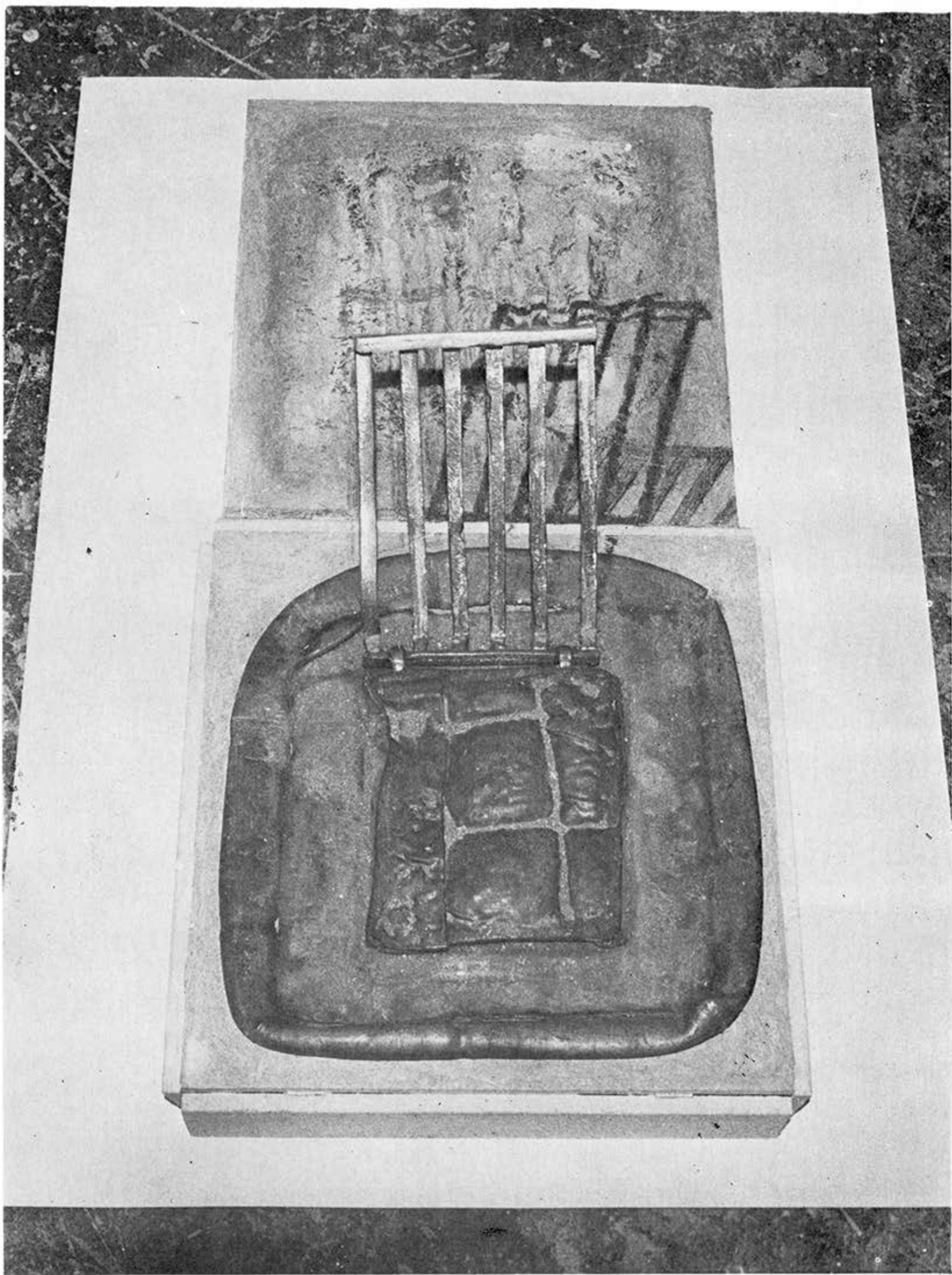
Na ovakav mir materijala dodavati opaljenu čeličnu vunu znači ispresti iz njega pubis. Široku traku srebrne folije postaviti sargijom pa poprskati malterom znači zapravo razuđivanje one pomenute suštastvene sume metala koja na rez odgovara neslućenim sjajem ali i koja je sebi bez zora priuštila prašinu. Ta traka postaje tako, i za metal uopšte, jedinstveni trag koji u Filipovićevom postupku, kao varijacija na fabričku pokretnu traku, izvodi olovne objekte u prostor ali ih i vraća natrag, njihovom olovu. Kada se u ovom jedinstvenom svetu nađe čelik onda je to izdvojena oštrica žileta, pero žileta: sa dodiranjem za vi-

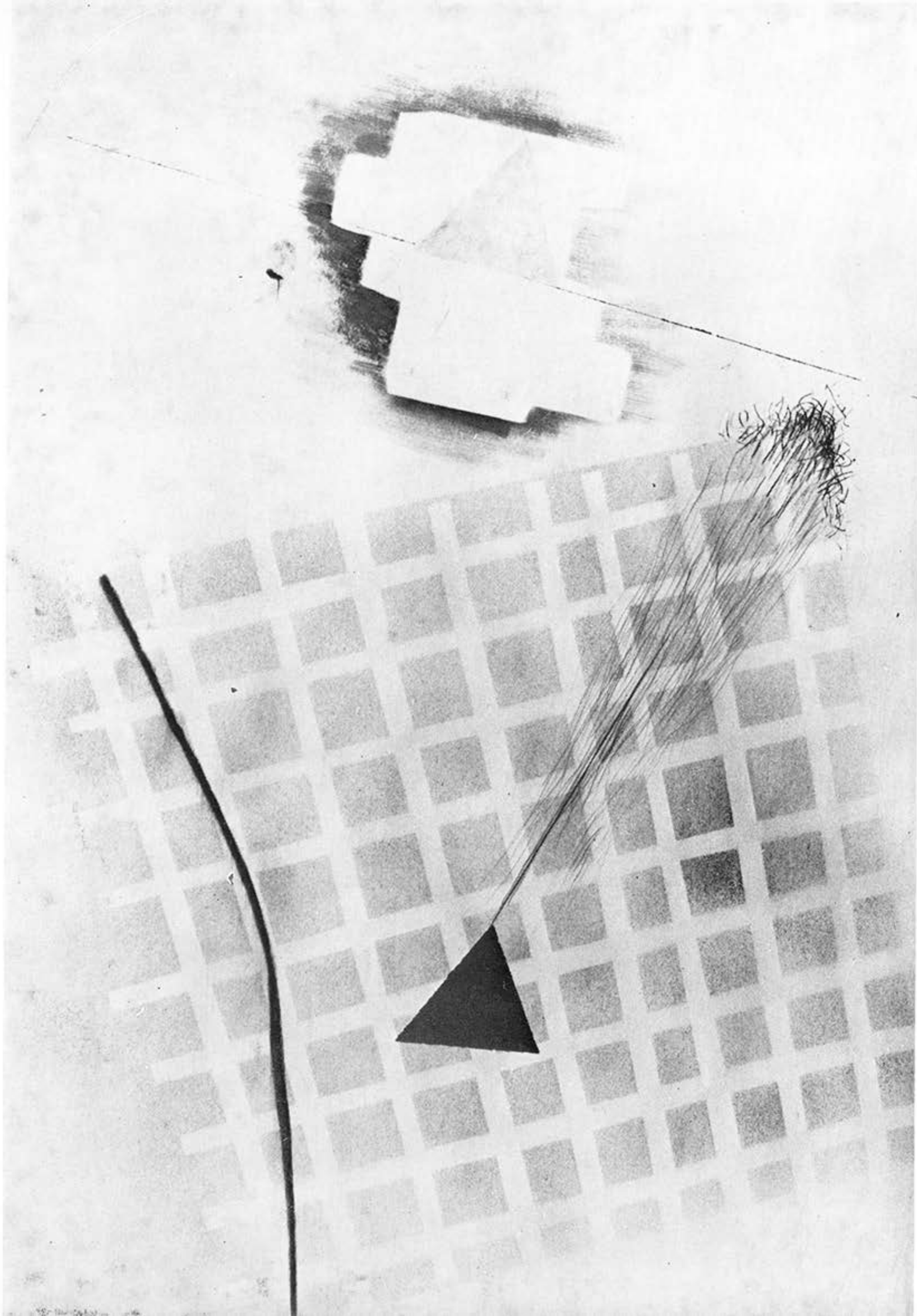
braj, pero žileta je prah tela žileta. U takvoj dinamici Filipović često varira i oblike. Predmeti se tu u nizu varijacija sležu preko sve nižeg reljefa do sopstvenog tlocrta od brusnog papira i najzad od svog nejasnog traga u plitko nataloženom mermernom prahu. Uz to, ovaj »donji registar« upotrebljenih materijala stalno je u službi mira isluženih predmeta. Izlaženjem iz upotrebe, predmeti obavezno poprimaju neke karakteristike prirodnih stvari, između ostalog i svoje, ranije nenalaženo, veliko vreme. Ako ponekad i objavi njihovu funkciju, Filipović je zadržava ispod praga praktične upotrebljivosti. Tamo gde su nadrealisti praktično omogućavali pokret objektima bez zahteva za aktualizacijom tog pokreta, zadovoljni oživljavanjem nekog iracionalnog mehanizma u posmatraču (v. A. Đakometi: »Obešena kugla«, 1930—1931), Filipović traži i aktualizaciju i funkcionalnost pokreta jedino da bi obnovio njegov ropac (pumpa, česte poluslobodne drške na predmetima i sl.). To ispuštanje snage preko očiglednog odumiranja funkcije u isti mah je i ustupanje prostora funkcije vremenu predmeta i njegovom materijalu.

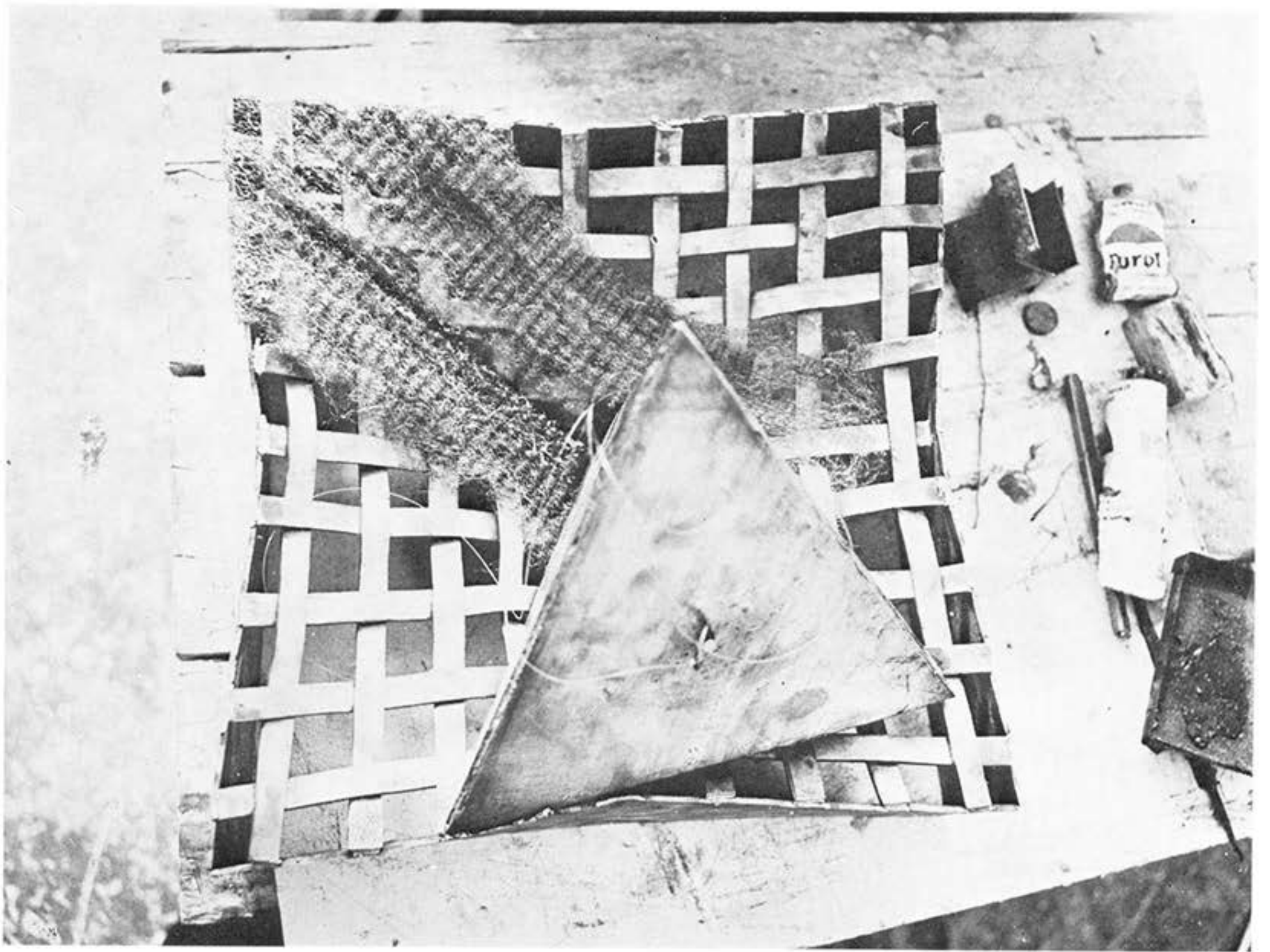
Tako se i Filipovićeva sklonost kutijama koje su kod njega nekad samo prelazna varijacija predmeta a nekad samostalan predmet ili grupa predmeta, može shvatiti i kao sklonost predmetu čiji je oblik već sam po

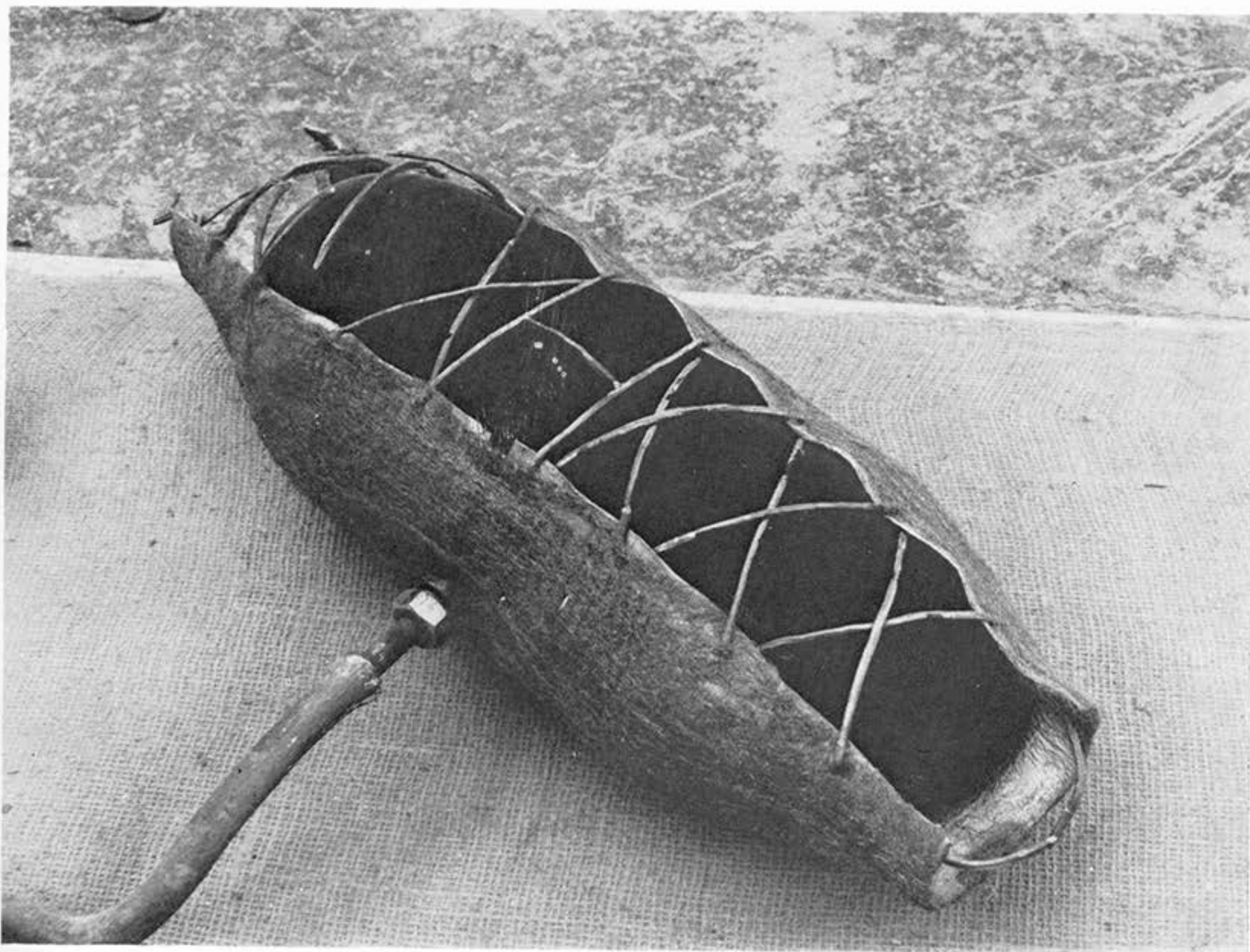
sebi bitno izvan funkcije. Nije nimalo slučajno što je tu rad sa kutijama doveo i do performanse na kojoj je pitanje funkcije kutije zapravo uklonjeno dugotrajnim pravljenjem neograničenog broja kutija i njihovim gomilanjem u galerijskom prostoru. Vreme koje na takvom mestu aktivira gledaočev zahtev za delom postaje osnova za defunkcionalizovanje kutija, odnosno za oživljavanje njihovih prostorâ, neograničeno umnožavanih, prirodno bez zahteva za funkcijom, a nedvosmisleno moćno prihvatljivih. Karton je tu da pomogne potrebnu mekoću i fatalnost prijema, u dubinama materijala. Otvaranje kutija, njihovo razlaganje, razvijanje u ravni, pak, jeste njihovo patetično otvaranje prostoru koji je trebalo da sadrže, i davanje konačne reči materijalu koji čini da i mali pomaci tih strogih rasporeda postanu značajne klasične veličine, ali i koji menja predznak patosu, čini ga »onostranim«. Složeno biće ove skulpture, naime, izbegava bučnost nagomilane energije i u isto vreme i ne pomišlja na askezu. Sveukupna strogost u plastičkom mišljenju, izboru i ukrštanju materijala tu je, štaviše, upućena tokovima visokog zanatstva koje je i u svom najstrožijem vidu sve dalje od askeze a sve bliže luksuzu. Luksuzu u senci.

Ljubomir Gligorijević

galerija doma omladine
makedonska 22, beograd
savet galerije: jadranka vinterhalter, nikola
vukosavljević, goran gvardiol, slobodan
mašić, kosara stefanović
redakcija kataloga: kosara stefanović
design: kosta bogdanović
sezona: 1979.
tiraž: 300
izdanje: 203
štampa: »srboštampa«, dobračina 6—8

